

EVA STRUSKOVÁ / 16. 10. 2020

Já mám všecko zpožděný.

Rozhovor s Drahomírou Vihanovou o filmu *Zabitá neděle*

Drahomíra Vihanová natočila svůj celovečerní debut *Zabitá neděle* na samém sklonku šedesátých let. Šíravý obraz života v armádě a přeneseně v celé společnosti byl ihned po dokončení zakázán. Snímek měl premiéru až po pádu komunismu na jaře 1990. Nyní je dostupný on-line na kanálu [Česká filmová klasika](#).

Kdy jste začala pracovat na *Zabité neděli*?

V roce šestašedesát vyšla v *Plameni* povídka Jiřího Křenka, která se mi strašně líbila. Přemejšlela jsem, jak ji zfilmovat. Hodně jsem jezdila ven s absolventákem *Fuga na černých klávesách*. Na „malých Cannes“ (přehlídka filmů pro mládež – pozn. red.), které jsou v průběhu Vánoc, jsem poznala jednu novinářku, Američanku, která bydlela v Paříži, kde měla krásnou vilu. Asi tři měsíce jsem u ní žila. A pak jsem taky měla stáž u Bavaria Filmu, kde jsem byla půl roku. Takže během té doby se uplácal scénář. Katastrofa byla, že *Zabitá neděle* byla plánovaná na osmašedesátý rok. Ovšem jak přišli Rusáci, tak obsadili celej Josefov, kde se ten příběh odehrával. Takže natáčení nepřípadalo v úvahu.

Dokonce i Honza Procházka, u kterého to bylo ve skupině a kterej mně šel velice na ruku a ke scénáři neřekl vůbec nic, si mě po tom ruským vpádu zavolal a říkal, že i kdyby se to dalo točit, takže on by to teď netočil, protože toto téma nechce národu, kterej se zvedl v odporu, předkládat. A že vlastně pánbůh to zařídil dobře, ono se to točit nemůže, jsou tam Rusáci, takže počkáme a uvidíme. Takže já jsem nevěděla, co

se bude dít. A hlemeždila jsem na nějakých foršpanech nebo na něčem, co se dělalo v Krátkém filmu. Na Velikonoce jsem letěla do Paříže zase za tou Joanne. Mezitím jsem se neustále stýkala s Procházkou a zjišťovala, jak vypadá situace. Víím, že jsem mu ještě z letiště telefonovala, jestli se domnívá, že se ta *Zabitá neděle*, poněvadž to bylo psaný na léto, jestli se v létě děvětašedesátýho bude dělat. A že když mně řekne ne, tak že jsem na letišti a jedu do Francie a už se nevrátím. Byla jsem sice vdaná, ale to mě tak neobtěžovalo, prostě jsem si skutečně myslela, že bych tam zůstala. Co bych tam dělala, to jsem neměla představu. Ale byla jsem tady z toho taková otrávená. A Procházka říká, že národ je na kolenou, vypadá to blbě, uděláme to určitě v létě, ale musíme to dodělat i v kopii do konce roku, protože lednem sedmdesát spadne klec. To věděl naprosto bezpečně, takže já jsem se z tý Paříže vrátila a potom jsem to skutečně v srpnu dělala.

A kde jste to vlastně natáčeli?

Všecko v Josefově. To je vlastně celý kasárenské, vojenské město.

A Rusové tam v té době byli?

Byli, ale už jenom na půlce. Naopak čeští důstojníci si to vzali jako takovou prestižní záležitost, že se to tam natočí. Měl to být trochu odboj vůči Rusákům. Ale neměli jsme s nima vůbec žádný problém. Pohybovali jsme se na té české straně a Rusáky jsme úplně pominuli, takže se to tam dalo klidně natočit.

A obsazení jste si vybrala takové, jaké jste chtěla?

V tom osmašedesátým to měl místo Palúcha dělat Dočolomanský. A byl vyvázaný z divadla, protože on tam je vlastně pořád. Takže to už jsme měli domluvený. Ale když to padlo, tak ten další rok nám divadlo Dočolomanskýho nechtělo uvolnit. Takže volba padla na Palúcha a myslím si, že to dokonce bylo i lepší. Dopustila jsem se ale velký chyby, že jsem ho nechala přemluvit Navrátilem. Všecko se dělalo samozřejmě němou kamerou, to znamená, že se postsynchronovalo. Ale Palúch s takovou svou českoslovenštinou by byl daleko lepší.

A navíc v tom prostředí, kde skutečně byla československá armáda, tak by to vlastně nevadilo.

Určitě by to bylo lepší.

A to byl nějaký požadavek?

Ne, to jsem si vymyslela já. Nikdo do toho nezasahoval. Ale já tehdy bohužel nebyla tak zkušená, abych si uvědomila, že to, jak Palúch nebude kvalitně a přesně formulovat, že to bude přednost a že Navrátil, kterej je takovej expresivní, tak že to nebude ono. Zrovna tak dneska už vím, že v *Pevnosti* neměl Soukup mluvit Cserhalmiho. Lepší by byl Pavlata.

Mimochodem, kdo vám tam dělal hudbu?

U *Zabitý neděle*? Šust.

Vy jste potom spolupracovali i dál, ne?

On mně dělal hudbu ještě k nějakým dokumentům. K těm pozdějším pak Stivín.

Ovšem já mám pocit, že stejně jste si hodně té zvukové dramaturgie určovala sama, protože tam jde o montáž nejrůznějších zvuků...

Věděla jsem přesně, kde tu muziku chci a kde ne. Protože se čtyři hlavní postavy potkávají v neděli, tak jsme se domluvili, že tam budou hrát varhany a že to bude čtyřhlasá fuga. To byl základ, který se opakuje i na konci. Pak jsou tam jenom takový vložky, který pracujou s tím základním motivem fugy.

Pak byl problém, že film jste sotva dostříhala a...

Procházka říkal, že to musíme udělat včetně kombinované kopie do konce roku. Protože pak by to už zůstalo rozdělaný a už by se nikdy kopie nedodělávala. Taky tak přece dopadl film *Návštěvy*, kterej se už nikdy nedodělal. Takže jsme to museli do té kombinované kopie dostat. Vozili mě vždycky z natáčení na noc k Hájkovi do střížny a ráno zpátky. Takže se film stříhal v průběhu natáčení. A pak jsme dělali ty postsynchrony, velice rychle. Všichni mně tenkrát ohromně pomohli, Harnach, Schmidberger a další. O Vánocích jsme to míchali. To všichni nastoupili svátky nesvátky a ještě z té míchačky jsme do prvního ledna udělali kopii. Jenomže ten poslední trik, jak on se střelí a je to tam jenom tak metaforicky, jak se vlastně ty kruhy toho terče rozestupujou, až to přijde do toho černýho, tak ten je špatně udělanej.

Protože v trikovém oddělení se trik nikdy nepodařil udělat napoprvé. Jenomže my jsme ho tam museli použít, protože už jsme ho prostě nemohli opakovat, takže vyšel takhle špatně. Ale my jsme tím pádem měli prvního ledna kombinovanou kopii a tím se ten film zachoval, protože jinak by byl úplně vniveč.

A potom byla projekce...

Projekce byla nahoře v Malešický, v tom malém dřevěném domečku. Byl tam Procházka, Träger a ještě Pittermannová, poněvadž ono se to dělalo v Procházkově skupině. Höger tam byl, prostě já jsem si tam pozvala nějaký lidi. Pak už žádná další projekce nebyla. Jenom vím, že se to nějak doslechl ředitel mannheimskýho festivalu, kterýho jsem poznala, když jsem dělala ty stáže po Německu, a kterej to chtěl na festival. A bylo mu Rybínem z Filmexportu řečeno, že takovej film vůbec nevznikl. No a tím se jaksi nad tím zavřela voda a spadlo to do těch pěti filmů, který vlastně byly určený, že se nesmí promítat.

Zabitou neděli skutečně nikdo neviděl. A to vám bylo?

To je právě ta nevýhoda, jak já to mám všechno zpožděný. Jak jsem šla pozdě na konzervatoř a než jsem se rozhodla, že půjdu vůbec na FAMU, tak už mi bylo devětadvacet. Věra (Chytilová) nebo Bočan si mohli ten svůj start do devětašedesátýho odbejt, kdežto já tím, jak jsem byla zpožděná, jsem si nic neodbyla a pak mě rovnou ten film zavřeli. To už mně bylo devětatřicet, bohužel. Takže to nebylo moc dobrý, jenomže mně to došlo až trošku pozdějc, že to je taková katastrofa. Nedomyslela jsem, co to bude znamenat, když člověk udělá první film a ten bude zavřenej, co bude dál. Začalo se to kumulovat. Pak už jsem ani nesměla do Krátkýho filmu, nikam. Byla jsem na tom tenkrát taky špatně zdravotně. Zhroutila jsem se, marodila na psychiatrii, pak byla na operaci. Těžko jsem se z toho sbírala. To nebylo moc dobrý, než mně došlo, že je to opravdu definitivita.

Mimochodem, když jste uvažovala zpětně, domníváte se, že by bývalo mělo smysl zůstat v Paříži?

To bylo tenkrát ode mě možná i trošku gesto, když jsem to říkala Procházkovi. Chtěla jsem ho přitlačit, a tak jsem ho opravdu pořád otravovala. Procházka byl strašně fajn chlap. Když mně ten film potom zavřeli, tak já jsem za ním chodila do Dejvic, kde

bydlel. Dodneška mu dlužím pět tisíc korun. Procházka mně ještě nabízel svůj scénář *Markéta, sestřička ptáků*, ale to jsme si spíš jen tak dělali srandu.

Ale tenkrát na tom letišti jsem se ho snažila možná tím telefonem trošku vydírat. Já nevím, já si myslím, že ve Francii bych film určitě nedělala.

Ten život by byl úplně jinej...

Protože přece jenom už jsem byla dost stará a neměla jsem tam kromě té Joanne žádný kontakty. Nejspíš bych se tam plácala. Ještě bych snad dělala střih, ale film ne. A hlavně bych tam asi nezůstala, měla jsem dost silnou vazbu na maminku a necejtila bych se dobře.

Interview zpracoval Jan Křipač na základě rozhovorů, které pro Národní filmový archiv v roce 2002 zaznamenala Eva Strusková. Zvukové záznamy i jejich přepisy jsou badatelům k dispozici ve Sbírce zvukových záznamů NFA.